

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši šte. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Lavoslav Novak. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek
: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje peti-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Kraljestvo Ilirija.

Stoletnica pariškega miru bo dne 26. septembra 1915 obnavljala spomin na Napoleonovo Ilirijo, ki je s tem dnem prešla v avstrijsko oblast.

Genij Napoleonov je upošteval dejstva in naravne zakone in je tako hotel naravnim potom služiti sebičnim smotrom. Ko je odtrgal od Avstrije večino slovenskih dežel, jih je združil v celoto ilirskih provinc (Provinces Illyriennes) ali Ilirijo (Illyrie) s sedežem v Ljubljani. Ilirija je obsegala zapadni del Koroške, Kranjsko in celo Primorje z Dalmacijo, Trst in Dubrovnik. S tem zasnutkom je udaril Napoleon na narodnostno struno, segel je, četudi je po uradih zavladovala francoščina, z ustanovitvijo slovenskih srednjih šol globoko v dušo slovenskega rodu in Slovenci niso mogli kaj, da ne bi bili izrazili čustva hvaležnosti. Bil je to čut dolžnostne zahvale za narodno dobro delo. Vodnik ga je izrazil: „O vitez dobrotni, kaj ti me budiš! Daš roko mogočno, me gori držiš! Kaj bodem ti dala? Ilirija v srcu Evrope leži. Ilirija prstan Evropini bo.“

Toda eno stvar je Napoleon pri Slovencih premalo upošteval, namreč slovensko globoko vernost. Če bi bil udaril ta zmožni mož še na to struno, kakor je na narodno, bi si bil osvojil srca Slovencev, ki mu jih je avstrijski cesar prisiljen odstopil.

V nesrečo francoskega vladarja je ljudstvo brž opazilo, da Francozi ne spoštujejo vere in ne živijo po njej tako, kakor se je vsakemu Slovincu kar samoposebi umevno in naravno zdelo, in verno srce je bilo odbito. Francoska uprava sicer verskega čuta razen z odpravo praznikov ni žalila nalašč, vendar vlada je plavala v toku mišljenja, ki je rodilo svobodomiselnost prekrat po Evropi in dvignilo Napoleona.

Zato je Napoleon Ilirijo, Slovenijo, pač oživil, toda ljudstvo ni hotelo v francoski Iliriji zveličano biti. Zakonodajalec, ki so sovražni božjim zakonom, verno ljudstvo neče priznati za svojo gosposko.

Štiri leta je živela Ilirija pod izključno francosko oblastjo in šest let je bilo od ustanovitve

te srčne zadeve slovenske do časa, ko je stopil lepi adrijanski osnutek pod peroti avstrijskega orla.

Marsikaj so storili Francozi, da bi bili osrečili Slovence in Hrvate, kolikor jih je bilo združenih v Iliriji. General Avgust Marmont, ki je namestoval Napoleona, je skrbel za red in mir, dvigal slovenski in hrvaški jezik, pospeševal obrt in trgovino. Samo katoliške vere ni bilo pri Francozih, ki je bila Slovincem življenje. Zato je nastopila v slovenski duši kriza. Na eni strani hvaležnost za francoske dobrote, na drugi strani skrb za najdražjo svetinjo.

Kakor današnje dni, je bila tudi pred sto leti „vera“ narodno geslo. „Pravijo, da je Antikrist gori vstov, svoje jogre ven poslov“, se je glasila narodna pesem, ki je navduševala upornike proti Francozom. Boj v ljudskem srcu je odločil prednost Avstriji. Ljudstvo je zahrepenelo nazaj pod Avstrijo. Upalo je, da Avstrija, ki je vedno prej, in zlasti tiste dni, povdarjala krščanstvo, izpolni drugi del želja, ki so butale na plan v narodnih srcih mlade Ilirije.

Slovincem in Hrvatom ni zadostovalo, da jih je kdo oživil, hoteli so biti srečni. Zato je ljudstvo pred sto leti pogumno pri tem sodelovalo, da je zopet prišlo pod avstrijsko oblast. Napoleonov pastorek vojvoda Evgen je hotel ilirsko kraljestvo ohraniti in ga braniti z vojaško silo, toda slovenski narod se je dvignil, stopil odločno na avstrijsko stran in se bojeval zajedno z avstrijskimi četami, dokler niso bili Francozi premagani in niso zapustili za vselej Ilirije.

Popolni ideal, kar so Francozi prezrli, je upalo ljudstvo doseči v Avstriji, namreč katoliško slovensko-hrvaško kraljestvo kot del Avstrije. Bil je zopet Vodnik, ki je ljudska čustva in mišljenje tolmačil in zapel, da bo Ilirija v Avstriji zveličana.

Značilno! Pesem Napoleonu v zahvalo je je naslovil: „Ilirija oživljena“. Cesarju Francu pa je posvetil pesem: „Ilirija zveličana“. Popolnoma v ljudskem smislu in na podlagi ljudske vneme za Avstrijo je narekoval mladi Iliriji besede: „Bog videl, zares sem zdihvala naskrivš po staremu oču solzice prelivš“. In zdelo se mu je, kakor se je ljudstvu zdelo, da zdaj glas v ljudskem smislu z Dunaja kliče: „Ilirija vstani! Svobodnosti tvoje napočil je dan“.

In glejte! Res se je zgodilo. Avstrija, na kateri je ljudstvo viselo zaradi katoliške zavesti, je prekosila Napoleona. Naslednje leto, ko je zopet dobila slovenske dežele, 1816, — čez malo časa bo stoletnica — je cesar z najvišjim patentom Ilirijo povzdignil v kraljestvo. Dne 1. septembra 1816 je začel poslovati v Ljubljani novi gubernij. Ta patent je bil vsekako dan vsaj v zametku z namenom, da bi imela biti Ilirija zveličana. Napočil je dan svobodnosti verske, narodne in katoliško-kulturne. Dan? — Započeto kraljestvo so razdružili, Bog ve iz katerih vzrokov, vendar pa naš cesar še danes nosi naslov „kralj ilirski“. Ali se smemo nadejati, da nam stoletnica prinese obnovev Ilirije ali kot stalno ustanovitev — hrvaško-slovensko kraljestvo?

Rusko bojišče.

Na meji med Bukovino in Besarabijo sta 29. julija hrvaška in ogrska črna vojska nenadoma napadli neko močno utrjeno rusko postojanko. Prišlo je do boja z rokami, ki je Ruse stal 170 mrtvih. Po krvavem boju so Rusi pobegnili. Vzhodno od Kamionke-Strumilove so naši vjeli 500 Rusov, med njimi jednega podpolkovnika in sedem častnikov.

Po večdnevem odmoru so pričeli naši dne 30. julija zopet napadati na celi bojni črti. Zahodno od Vieperža do okolice pri Hmelu je bila ruska bojna črta prodrta v širini 25 km. Avstrijski 17. zbor je vzel severno od Hmela ruske postojanke po petkratnem naskoku. Nemške čete pa so ondi priborile črto Piaski-Biskupice in železnico na vzhodu. Tudi severnovzhodno od Krasno-

PODLISTEK.

Farovška Loka pod Kranjem.

Pod mestom Kranjem leži posestvo, ki se razteza od Kokre do Čirčič in od vrha griča do Save. Posestvo, ki meri 15 arov ali nekaj nad 26 oralov, pripada kranjskemu župnišču in se zato imenuje Farovška Loka, nekdanje se je pa imenovalo Spodnja Loka (Niderlagkh). Najbrže se je loka ob Savi, ki leži zgoraj pod mestom, imenovala Zgornja Loka. Farovška Loka ima staro zgodovino, katere košček tu priobčimo.

Cesar Friderik je v tork po novem letu 1458. leta prodal zemljišče Spodnja Loka kranjskemu meščanu Tomažu Hrovatu (Chrabath) v kavferto pravo proti temu, da bode plačeval v urbar davščine. To zemljišče z bregom vred je prej spadalo pod premskovski urad deželnega kneza. Cesar je pa l. 1461. določil, da naj spada pod vicedomski urad in da naj se plačuje temu uradu vsako leto na dan sv. Mihaela po pol funta vinarjev.

Zemljišče je potem l. 1477. Tomaž Hrovat kavferto prodal Ivanu Vidovcu (Widouetz) in njegovi ženi Uršuli za 67 goldinarjev proti temu,

da bode plačeval v vicedomski urad na leto po 2 marki šilingov, manj 13 vinarjev laškega denarja, in drugo, kar se plačuje v urbar. Ivan Bidovec je 6. januarja l. 1489. prodal zemljišče Simonu Štruklju (Strukhl) za 75 goldinarjev in za en košček sveta („Ort“).

Simon Štrukelj je pa to zemljišče 6. septembra l. 1502. prodal kranjskemu župniku dr. Matiji Operti in njegovim naslednikom za 100 funtov vinarjev črnega denarja.

Dr. Matija Operta, ki je župnikoval v Kranju od l. 1479. do 1519., je bil izredno delaven mož. Sezidal je novo krasno župno cerkev, na katere severni strani je vzdignil njegov nagrobni spomenik. Ob njegovem času je bilo ustanovljenih pri cerkvi več beneficijev, za svoje naslednike je pa poskrbel z nakupom zemljišča na Loki. Zemljišče je hotel osvoboditi davščin in je spravil iz urbarja deželnega kneza. Zato je zamenjal z Jurijem Brdskim z Neubergera zemljišče v Strahinju v nakelski župniji, kjer je bil Janez Bizjak, za zemljišče v Bobovku, v kranjski župniji, kjer je sedel Pavel Bohinjec. Župnik je dal Brdskemu še pravico do prejemka letnih 50 šilingov, katere je dotlej dobival od zemljišča v Srakovljah, Brdski je pa doplačal župniku 60 funtov vinarjev, katere je ta naložil za nakup zemljišča na Loki. Zemljišče v Strahinju je dal župnik pod urbar deželnega

kneza v zameno za zemljišče na Loki, ki naj bi bilo služnosti v urbar in robote razbremenjeno.

Župnik Operta tega prenosa ni natanko izvedel, ali pa so se listine poizgubile, in tako se je zgodilo, da so se tega spomnili komisarji deželnega kneza, ki so leta 1571. objahali knežja posestva. Tedaj je bila škofija izpraznjena (kranjski župnik je bil takrat prav za prav ljubljanski škof, ki je imel v Kranju svojega vikarja). Komisarji so rekli, da Farovška Loka spada pod premskovski urbar deželnega kneza, in so jo vanj sedaj zopet vpisali. Ko je škofijo nastopil novi škof Konrad Glušič, je moral plačati 100 tolarjev za novo podelitev (Kaufrecht), da se je posestvo vrnilo župni prebendi. Vrh tega se je pa od njega še zahtevalo, da naj plačuje v urbar služnosti, kakor da bi zemljišče ne bilo osvobodeno. Škof Glušič je pisal komisarjem l. 1571., da je po krivici moral plačati onih 100 tolarjev in da se nepostavno zahteva od njega plačevanje služnosti za Spodnjo Loko, ker se namesto od nje plačuje činž v vicedomski urad od zemljišča v Strahinju, kjer sedi Gregor Mojstrič. Prosil je, da bi deželni oskrbnik Ivan Josip Brdski izbrisal iz premskovskega urada in urbarja naloženi činž od zemljišča na Loki.

Komisarji so zahtevali od škofa, da naj jim pošlje v pregled listine, na katere opira svojo

stava in Vojslovic so vdrlí zavezniki v sovražne črte. Rusi so se začeli umikati na celi črti in so požgali vse naselbine in žito na polju.

Severozahodno od Ivangoroda je bil 28. julija med težkimi boji na več mestih pri izlivu Radomke izsiljen prehod čez Vislo. Pijonirji so izvrstno izpolnili pri postavljanju mostov svojo nalogo. Ob zgornjem Bugu so se naši pri Sokalu pred močnimi ruskimi silami nekaj 100 metrov nazaj umaknili, tu pa odbili nadaljne sovražne napade.

Dne 30. julija je avstrijska konjenica opoldne prijezdila v Lublin, glavno mesto gubernije. Lublin je sedež katoliškega škofa, središče trgovine in šteje 63.000 prebivalcev. Armada nadvojvode Ferdinanda, ki je zasedla Lublin, je precej z levim krilom prekoračila Bistvo in zasledovala Ruse. Nemške čete so pa prodirale ob Vieperžu in se približale mestu Holmu. Rusi so se zastonj upirali.

Med Vislo in Bugom se je 31. julija vnel na mnogih točkah nov boj. Naši so vrgli Ruse južno od Holma in Lenčne. Severno od Lublina so pa odbili močne ruske protisunke in nadaljevali napad. Pri Kurovu je neka nemška divizija, ki se nahaja pri armadi nadvojvode Ferdinanda, naskakovala dve ruski črti, drugo za drugo, avstrijske čete so si pa priborile pot do Nove Aleksandrije. Nemški polki so korakali za Rusi skozi Holm. Pri Ivangorodu so vzele nemške čete Rusom neko važno opiraljšče.

Nemške čete, ki so 1. avgusta prodirale čez Vislo severno od Ivangoroda, so odbile silno močne sovražne napade in vjele 1000 Rusov. Med zgornjo Vislo in Bugom so se Rusi zopet ustavili, a Nemci so jih pognali pri Kurovu in južno od Holma nazaj. Rusi so se umaknili na obeh straneh Buga in južno od Lenčne.

Meseca julija je bilo pod avstrijskim višjim poveljstvom vjetih 527 ruskih častnikov in 126.316 mož; zaplenjenih 60 topov in 202 strojni puški.

Na jugovzhodnem bojišču je padlo nemškim četam meseca julija v roke 323 ruskih častnikov in 75.719 mož, 10 topov in 126 strojnih pušk.

Pri Tomaševu, ki leži nasproti izlivu Radomke, so dne 1. avgusta naši priborili nove uspehe. Zahodno od Ivangoroda so sedmograški polki iztrgali Rusom z bajonetom 8 betoniranih opiraljšč, zgrajenih v obliki nadstropij. Polkrog okoli Ivangoroda se je zelo zožil. Vjeli so naši 15 častnikov in nad 2300 mož in zaplenili 29 topov, med njimi 21 težkih, nadalje 11 strojnih pušk, veliko orodja in streliva.

Vzhodno od Visle so dne 2. avgusta naše čete vzele z naskokom železniško postajo Novo Aleksandrijo. Pri Kurovu so pa nemške čete vdrlé v tretjo sovražno črto. Med Vieperžom in Bugom so naši zasledovali sovražnika. Med Sokalom in

pravico. Škof je to storil, ob enem se je pa 25. oktobra l. 1571. pritožil komisarjem, da mu je Brdski zarubil in odgnal živino s pristave na Loka, ker ni plačal činža. Med drugim je škof poslal izvirno pergamentno listino, ležečo sedaj v kranjskem mestnem arhivu, s katero je škof Hieronim de Franciscis, sufragani oglejskega patrijarha Grimanija, dovolil kranjskemu župniku dr. Matiji Operti, da sme dati potrebno svoto dohodkov svoje prebende za nakup zemljišča pri Kranju onstran Kokre, katero ima kot dedni najemnik Simon Štrukelj. Komisarji so škofu odgovorili, da manjka še listina, s katero bi bilo dokazano, kako je zemljišče v Strahinju prišlo pod vicedomski urad, ko je Loka postala farovška, in da glede zamenjave ni potrdila od cesarja Maksimilijana in oglejskega patrijarha.

Škof Glušič je 17. novembra l. 1571. v tej zadevi pisal iz Gornjega grada nadvojvodi. Potožil je v pismu, da mu je Ivan Josip baron Brdski odgnal živino s pristave, in razložil, kako je pod župnikom Operto prišla Loka pod župnišče, ter ga je prosil, naj prisodi brez odškodnine to posestvo župnišču, baronu Brdskemu pa ukaže vrniti živino in sto tolarjev. Vsled te prošnje je cesar prisodil Farovško Loko župnišču.

(Listine za ta spisec leže v vicedomskem arhivu v Rudolfinu v Ljubljani.)

Krilovim so prekoračile Bug in šle naprej proti Vladimiru. Proti Mackensenu so se Rusi držali še v pokrajini med Vislo in južno od Lenčne.

Dne 2. avgusta so ves dan trajali ljuti boji med Vislo in Bugom. Drugi dan so naši prodrlí rusko črto in vzeli Lenčno.

Severno od Ivangoroda so Nemci prekoračili široko pred Vislo ležeče gozdno ozemlje. General Woyrsch je razširil s svojimi nemškimi četami obmostje na vzhodnem bregu in vjel 750 Rusov. Njemu podrejene avstrijske čete generala Kövesza pred zahodno bojno črto pri Ivangorodu so dosegle popoln uspeh. Vjele so 2300 mož in zaplenile 32 topov, med njimi 21 težkih topov in dva možnarja. Popoldne je bila prodrtá ruska črta severno od Holma in sovražnik se je moral umakniti.

Pri Suvalkih na obeh straneh železnice, ki vodi v Olito, so dne 29. julija zasedle nemške čete del ruskih postojank. Vjele so 2910 sovražnikov in zaplenile dve strojni puški. Južno od Nareva in Nasjelska so pa Rusi ponovili svoje napade na nemško bojno črto; po težkih izgubah so morali prenehati z napadi. Zahodno od Novo-georgijevskega na južnem bregu Visle je pol nemške stotnije po naglem napadu vjele 128 Rusov. Jugozahodno od gore Kalvarije so Rusi poizkušali po noči prodirati proti zahodu, drugi dan so bili vrženi nazaj.

Čete polkovnika Woyrscha so 28. julija izsilile prehod čez Vislo. Vjele so 800 Rusov in in zaplenile pet strojnih pušk.

Dne 30. julija so Rusi izpraznili svoje po-

stojanke na celi črti in so se vzdržali le še severno od Grobieševa. Vjeli so naši ta dan 1890 Rusov in tri strojne puške.

Med vzhodnim morjem in Pilico je bilo meseca julija vjetih 95.023 Rusov, zaplenjenih 41 topov, štirje metalci min in 230 strojnih pušk.

Nemške čete so 1. avgusta z bojem vzele mesto Mitavo, ki je bila le malo poškodovana, in dobile 500 vjetnikov. Pri Suvalkih so vzele z naskokom vrh 186. Severozahodno od Lomže so dosegle Narev, vjele enega častnika in 1003 može, na ostali bojni črti pa 560 mož.

Nemški, na vzhodu zbrani zrakoplovci so 3. avgusta uspešno napadali varšavsko železniško progo.

Ruska trdnjava Varšava. Glavna trdnjava na ruskem Poljskem je Varšava, kamor se siekajo ceste in železnice iz vse dežele in kjer je glavni prehod čez reko Vislo. Že ob Napoleonovem času je igrala Varšava veliko vlogo. Sedaj šteje mesto 700.000 prebivalcev in ima bogato industrijo. Odtod vodijo najvažnejše železniške črte na Petrograd, Moskvo, Brest-Litovsk, Thorn in Krakov. Tu je glavno skladišče ruske armade. Po zatrem upor Poljakov so Rusi leta 1832. napravili v Varšavi boljše utrdbe, ki so pa za sedanji čas brez pomena. Moderno so začeli Varšavo utrjevati šele l. 1908. Te utrdbe leže okoli 10 km oddaljene od mostov čez Vislo, ki je po 500—700 metrov široka. Po enem takem železnem mostu gre zgoraj železnica, spodaj pa cesta. Razun tega pospešuje promet čez reko 28 parnikov.

Italijansko bojišče.

Dne 29. julija so Italijani ob robu Dobrodske planote pri Zdravščini in Vermiljanu napravili brezuspešne sunke. Pri predgorijskih utrdbah so Lahi izpraznili tiste postojanke, katere so bili vzeli z naskokom, in so šli nazaj na tisto črto, ki so jo imeli zasedeno pred bitko.

Dne 30. julija so ob robu Dobrodske planote še trajali italijanski napadi. Sovražni oddelki so delali brezuspešne sunke proti sprednjim opiraljščem naših postojank. Pri Redipulju so poizkušale italijanske čete, da bi pridobile kaj več na prostoru, pa so bile povsod zavrnjene. Posebno se je sovražnik zastonj trudil, da bi dobil brdo Griže, ki je trdno v naših rokah.

Na Komenski planoti je bilo sestreljeno italijansko letalo od kroglice nekega branilnega topa proti zrakoplovom. Pilota in opazovalca so našli mrtva med gorečimi razvalinami letala.

Italijanska uradna poročila o bojih so zelo obširna. Ker se ne more poročati o uspehih, pa Cadorna silno hvali hrabrost italijanskih vojakov. Naši so napravili napad na italijansko vojaško taborišče v Moži z oklopnim vlakom. Vlak je pridržal naravnost med šotore. Kmalu je bil ves tabor v plamenu. Bežeči Italijani so bili vsi divji. Naši so jih iz vlaka veliko postrelili. Vlak se je nepoškodovan vrnil v Gorico.

Na Goriškem so dne 30. julija izostali napadi italijanske pehote. Le ob robu planote je sovražnik porabil mnogo streliva iz topov.

Dne 31. julija so Lahi večkrat močno napadli naše postojanke ob robu Kraške planote vzhodno od Polazza. Boj je trajal še po noči, in sicer so Lahi napravili iz Selc en napad in iz Vermiljana tri ponočne napade, pa so bili odbiti s težkimi izgubami. Na črti od Krna do Gorice je bil le artiljerijski ogenj. Vzhodno od Polazza so bili dne 2. avgusta napravljeni močni italijanski napadi, a naša pehota je odgnala Italijane do prvotnih postojank nazaj.

Na tirolskem obmejnem ozemlju je bil 29. julija nazaj potisnjen neki italijanski bataljon pri Marcu, v dolini Adiže, in razkropljena je bila neka italijanska stotnija pri Tofani.

Trije italijanski bataljoni so po močni artiljerijski pripravi napadli dne 30. julija naše čete na Malem Palu. Lahi so vdrlí v neki naš sprednji strelski jarek, pa so bili vrženi nazaj in so izgubili mnogo ljudi. Tako se je končal njih sunek pri sedlu Lodinut, kjer so bili odbiti z ročnimi granatami. Pred premočnimi sovražnimi silami je neki naš opazovalni oddelek na obmejnem slenu južno od Naborjeta izpraznil

svojo postajo. Na Tirolskem je bil pa napad lahko in krvavo odbit v ozemlju Monte Cristallo.

Dne 2. avgusta so bili Italijani v dolini Ledro z velikimi izgubami vrženi nazaj.

Padel je na bojišču ob Soči podpolkovnik pl. Körner,

Italijani so imeli vsega skupaj 180.000 izgub, namreč mrtvih, ranjenih in kar se jih pogreša.

Na Primorskem je bil dne 2. avgusta od Krna do goriških utrdb skoro popolnoma mir. Rob planote pri Polazzu so napadle nove močne laške sile. Petkrat so naskočili Lahi našo pehoto, ki se je držala vzhodno od Polazza in na Grižjem brdu, a so bili vselej odbiti in so imeli velike izgube. Druge oddelke sovražnikov, ki so se zbirali, da bi šli naprej, je naša artiljerija obstreljevala in razkropila. Na ostale odseke kraške planote so Italijani med bojem hudo streljali s topovi.

Cesar je pisal generalu Borojeviču, poveljniku 5. armade ob Soči, tole pismo:

„Pod Vašim velikokrat izkazanim vodstvom se je 5. armada junaško vojskovala, priborila najlepše uspehe. V najtopplejši hvaležnosti Vaših zaslug se spominjajoč, izražam Vam Moje pohvalno priznanje.“ Borojevič je to cesarsko pohvalo v armadnem povelju razglasil vojakom takole: „To najvišje odlikovanje Vašega voditelja gre v prvi vrsti Vam, velja Vaši zvestobi, Vaši neprimerni hrabrosti, gre Vašemu liku skala trdnemu sklepu, da nobenega palca domače zemlje ne prepustite brez povelja. Vaši otroci in otrok otroci bodo še ponosno pripovedovali, da ste bili bitki ob Soči. Vojaki pete armade! Vaš voditelj je ponosen na Vas!“

Italijani v Tripolisu.

Italijani so imeli v Tripolisu velikanske izgube, ko so jih vstaši od treh strani napadli. Nekaj Italijanov je bežalo na francosko ozemlje, nekaj jih je pa bilo pri Solmi in Sirku temeljito potolčenih. V prvem kraju je obležalo 3000 in v drugem 2500 mrtvih. Izgubili so 45 topov, 50 strojnih pušk in veliko tisoč pušk. Domačini katere so imeli Italijani v svoji vojski, so pobegnili in odnesli seboj 2 milijona lir v srebru.

Italija in Turčija.

Francoska in Angleška želita, da bi se njune čete pred Dardanelami pomnožile z italijanskim korom in brodovje z italijanskimi ladjami. Turki se te pomnožitve nič ne boje, pač pa groze, da bodo v tem slučaju še večje nepravilne kakor

DARUJTE ZA „RDEČI KRIŽ“!

doslej delali Italijanom v Tripolisu. Italijane posebno jezi, da je Turčija prepovedala tistim Italijanom, ki bivajo v Siriji, vrniti se v domovino.

Turško bojišče.

Na Kavkazu so Turki napadli Ruse in jih na višini Grobodo vrgli nazaj. Vjeli so 300 Rusov in med njimi 7 častnikov. Poroča se, da Turki streljajo z brezdimnimi puškami. Dne 26. julija so pred Dardanelami pri Seddil Bahru Angleži napadli Turke s torpedovkami. Turška artiljerija je zadela eno torpedovko in potem je odplulo vse brodovje. — Neka francoska križarica je 30. julija privedla v Aleksandrijo dve pri Siriji zaplenjeni turški jadrnici.

Nemčija — Italija.

Nemčija še ni napovedala Italiji vojne, kakor se je pričakovalo, ko je Italija napadla Avstrijo. Tudi Italija nima poguma, da bi napovedala vojno Nemčiji. Nemški podmorski čolni švigajo po Sredozemskem morju in zaradi tega so italijanski časniki zahtevali, da naj se vojna napove Nemčiji. Vlada je pa te časnike konfiscirala. Sedaj je cenzura postala milejša in časniki, ki dokazujejo potrebo vojne z Nemčijo, niso več konfiscirani. Italijanska vlada je baje poslala celo neko noto Nemčiji, v kateri je odločno protestirala proti temu, da nemški podmorski čolni plovejo po italijanskih vodah.

Nemčija — Amerika.

V odgovoru Amerike Nemčiji je bilo rečeno, da Nemčija sama prizna svojo krivdo, ker trdi, da se s podmorskimi čolni le maščuje nad Angleži, ki hočejo Nemčijo in Avstrijo izlakotovati. Nemčija ne bo nič odgovorila. Položaj je napet.

Amerika izdeluje orožje.

Angleži in Francozi naročajo vedno v Ameriki veliko vojnih potrebščin. Midvalške jeklarne v Nicetownu izdelujejo za Angleško oklopne plošče, topove in strelivo. V jeklarni je zaposlenih 10.000 delavcev. Napravljena je z njimi pogodba za dobo jednega leta.

Srbija in Bolgarija.

Srbi so se začeli zopet ponašati s svojo vojsko. Pravijo, da se je v šestih mesecih počitka srbska vojska vsa preuredila. Zaplenjeni topovi in strojne puške so pripravljeni. Francozi in Angleži so dali artiljerijo, strelivo, avtomobile, aeroplane, tehnično osobje, živež, obleko in črevlje. Vsak vlak iz Soluna pripelje nove zaloge. Na meji stražijo francoski aeroplani. Belgrad brani šest težkih baterij, po dve iz vsake države trojnega sporazuma. Vojska šteje 230 tisoč mož, ki so v vsakem oziru izborno oboroženi. — Komu bode ta srbska baharija pomagala, se bode kmalu pokazalo. — Tudi Bolgari se hvalisajo, da je eno leto nevtralnosti njihovo vojaško moč zelo ojačilo, ko so druge države postale po vojni silno oslabiljene. Bolgarom ne manjka živil, marveč imajo vsa skladišča bogato napolnjena. Zato Bolgarilahko pogumno zahtevajo združitev vseh Bolgarov.

Rusija.

Duma zboruje. Vsa državna poslopja v Petrogradu so dobro zastražena. Polno vojakov straži tudi po delavskih predmestjih. Shajanje ljudstva je prepovedano. Predsednik dume Rodzianko je v daljšem govoru pozival poslance k edinosti in navduševal za nadaljevanje boja do srečne zmage. Za njim je govoril ministrski predsednik Goremykin, češ da je duma sklicana za posvetovanje o sredstvih, kako naj se sovražnik zmaga. Rekel je, da Rusija ni bila za vojno dovolj pripravljena in da bo treba razviti vse sile naroda. Vlada bo za to predložila zakonske načrte. Ni časa za daljše govore, kakor v miru, treba se naglo odločiti. Nato je govornik zelo pohvalil poljski narod in vsled carjevega pooblastila obljubil Poljakom, da se bodo po vojni svobodno razvijali na temelju avtonomije pod žezlom ruskega carja. Vsa notranja politika Rusije bo prešinjena nepristranosti in dobrohotnosti proti vsem ruskim državljanom brez razlike narodnosti, vere in jezika. Car nas kliče, da se združimo k skupnemu naporu. Vlada je trdno prepričana, da bo zmaga preje ali kasneje naša. To vero ima cela Rusija. Bodite edini v edinem programu zmage. (Ploskanje na vseh straneh). Potem sta govorila vojni minister Polimov,

in zunanj minister Sazanov, ki je pozdravljajal novo zaveznico Italijo ter podal pregled o političnem položaju.

Angleška.

Ministrski predsednik Asquith je izjavil, da se mora vojna nadaljevati, dokler se ne doseže zmaga, ker se gre v tej vojni za skupno sveto stvar, za ideale svobode in pravice. — Angleži so pač še malokdaj upoštevali pri podjarmljenih narodih ideale svobode in pravice.

POLITIČNI PREGLED.

Sv. oče deluje za mir. Od sv. očeta je izšla ob obletnici vojne okrožnica, ki je vzbudila veliko pozornost po vsem svetu. Sv. oče roti vladarje, naj ustavijo pretakanje bratovske krvi, saj so že z mrličmi in razvalinami posejani najlepši kraji Evrope. Vi nosite, pravi sv. oče, pred Bogom in ljudmi strašno odgovornost za mir in za vojno. Čujte očetovski glas, namestnika najvišjega sodnika, pred katerim boste morali polagati račun! Naj se ne reče, da bi se ne mogel strašen spor poravnati brez sile orožja. Odstrani naj se sklep, da naj se nadaljuje vojna do uničenja. Pomisli naj se, da narodi ne umrjejo. Če se narodi ponižujejo in zatirajo, tedaj izroča rod rodu žalostno dedščino sovraštva in maščevanja. Zakaj bi se ne pričela izmenjavati mnenja, da se doseže konec strašnega boja? Blagoslovljen bodi tisti, ki prvi ponudi sovražniku desnico in stavi pametne mirovne pogoje! Vabimo vse prijatelje miru na svetu, naj nam podajo roko, da se pospeši konec vojne. Naj bi se prej ko mogoče narodi vrnili nazaj k mirnemu tekmovanju. Obnovi naj se vladanje pravice in sporov med narodi naj v bodoče ne odločuje meč, marveč pravičnost. — Nemški in avstrijski listi so papeževo okrožnico z veseljem pozdravili, še celo liberalni in židovski listi priznavajo njeno umestnost. Listi tistih držav, katerih vojske so bile zadnji čas poražene, pa nočejo o mirovnem klicu veliko pisati.

Vojna pod vodo. V zadnjih dneh so nemški podmorski čolni potopili 22 angleških ladij, razun tega pa še nekaj škandinavskih. Dva nemška podmorska čolna sta se prikazala tudi v Belem morju. Tako je vožnja na Arhangelsk ogrožena.

NOVIČAR.

Slovenci, na Brezje! V Ljubljani se je osnoval pod predsedstvom dež. glavarja odbor, ki vabi na veliko narodno romanje k Mariji Pomagaj na Brezje. To romanje se bo vršilo 16. in 17. avgusta v proslavo rojstnega dne našega presvetlega cesarja Franca Jožefa. Na Brezjah se bode pričela slovesnost 16. avgusta okoli 9. ure zvečer s procesijo ob prepevanju pesmi na čast nebeški kraljici. Potem bo v cerkvi vso noč molitev pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom. O polnoči bo slovesna božja služba, zjutraj 17. avgusta bodo sv. maše pri vseh altarih in prejemanje sv. obhajila, ki se bo darovalo v namene narodnega romanja. Ob 10. uri bo premilostni g. knezoškof dr. Jeglič imel veliko sv. mašo, pred njo pa propoved g. kanonik msg. dr. Evgen Lampe. Po sveti maši bo slovesna molitev zbranega naroda do najsvetejšega Srca Jezusovega in preblazene Device Marije. Misel na veliko romanje Slovencev je rodilo prepričanje, da je usoda posameznikov, narodov in držav v rokah Vsemogočnega. Na Brezjah bomo molili za našega cesarja in vso prejasno cesarsko hišo, za Avstrijo, za srečen konec vojne, za naše junaške vojake v bojni črti in za srečno bodočnost našega naroda.

Nemščina naprej! Avstrijsko c. kr. železniško ministrstvo je izdalo odlok, ki določuje, da bodi zanaprej nemščina službeni jezik na vseh državnih železnicah. Odlok zahteva z vso strogostjo tole: 1. Vsi prosilci za kako uradniško, poduradniško ali za mesto uslužbenca morajo še prej, ko so sprejeti, nadalje vsi tisti delavci, ki pridejo v poštev za svoječasno stalno nameščenje, kolikor je to le mogoče, vsekakor pa pred imenovanjem za poduradnika ali uslužbenca dokazati znanje nemškega jezika kot službenega jezika v besedi in v pisavi v toliko, da odgovarja popolnoma službenim zahtevam. 2. Delavcem, ki obvladujejo nemščino, naj se daje splošno pri sprejemu prednost pred takimi, ki tega znanja ne morejo dokazati. 3. Vse službene izkušnje brez vsake izjeme, kakor tudi predpisi pouk od časa do časa in izkušnje od časa do časa vseh uslužbencev se morajo izvesti le v službenem jeziku. 4. Vsi razglasi, odredbe, napovedi, obvestila, odloki itd., ki so določena le v osovbi, se smejo izpolniti le v službenem jeziku. 5. Vsi vodilni činitelji ravnateljstev naj z vso strogostjo

pazijo na to, da se izvede službeno občevanje med predstojniki in podrejenci kakor tudi med uslužbenci le v službenem jeziku. Kdor bi drugače postopal, naj se najstrožje kaznuje.

Dvakrat da, kdor hitro da. Lani o Božiču je prišla iz Amerike ladja, obložena z darovi, med katerimi so bili tudi darovi, namenjeni otrokom padlih vojakov iz Kranjske. Ti darovi doslej še niso bili razdeljeni.

Goriški nadškof je moral radi silnega obstreljevanja zapustiti Gorico in se je naselil v Vipavi.

Sad vojne. Pruski princ Oskar je tole napisal kot sad vojne: „Gojiti se mora med mladino čustvo dolžnosti in zvestobe in zahtevati se mora trdo vzgojo mladine. Borimo se proti strupu, ki žre mozeg ljudstvu, proti lahkomišelnemu življenju mladine in proti pohlepu uživanja. Vzgojimo zopet mladino v otroški pobožnosti in veri do Gospoda Boga, ki vodi usodo ljudi po svoji volji.“ — Prav bi bilo, da bi te umestne princeve besede po vojni ne veljale samo mladini, ampak tudi starini.

Velika nesreča na reki. Na reki Chicago se je ponesrečil zabavni parnik, ki je vozil 2500 oseb. Iz vode so potegnili 500 mrličev, drugi so se rešili.

Ranjenci 17. pešpolka na severnem bojišču. Alojzij Bergant iz Zapog, Ivan Bergant iz Zg. Siške, Mihael Bernik iz Gorij, Janez Bizjak z Vrhniške, Anton Bogataj iz Selc, Črne Leopold iz St. Vida nad Ljubljano, Franc Dremelj iz Litije, Franc Erce iz Vodice, Matej Gogala z Bleda, Franc Golob iz Ljubljane, Franc Gubanc iz Vodice, Franc Januš iz Tržiča, Pavel Japelj z Vrhniške, Franc Jemec iz Trzina, Franc Kogovšek z Vrhniške, Ivan Langus iz Tržiča, Jakob Pečnik z Ježice, Tomaž Plešec iz Medvod, Franc Pucelj iz Kranja, Ivan Račič iz Cerkelj, Alojzij Rangus od Dev. Marije v Polju, Edvard Sever iz Gorij, Anton Sušnik iz Železnikov, Josip Volčič iz St. Vida nad Ljubljano. — Vjeti so bili od 17. pešpolka. Franc Koblar iz Selc, Anton Kramar iz Ljubljane.

Padli so na severnem bojišču. Janez Frantar iz Cerkljan, 25. julija v Ivanju ob Dni, Drolc Josip iz Srednje Vasi, Jensterle Peter iz Sorice, Ivan Nachtigall iz Ljubljane.

Padli so na severnem bojišču od 17. pešpolka meseca junija. Janez Bučan iz St. Vida nad Ljubljano, Mihael Cepuder iz Moravč, Anton Koder iz Preddvora, Alojzij Kosmač iz Gorij, Jakob Bernik iz Srednje Vasi pri Bohinju, Peter Prezelj iz Sorice, Leopold Dolenc iz Stražišča, Martin Radovan iz Ljubljane, Andrej Javornik iz Šmartna pri Litiji, Janez Hribar iz Spitališča, Josip Šmitek iz Srednje Vasi pri Bohinju, Andrej Čufer iz Selc, Anton Noveli z Ježice, Andrej Umek z Vrhniške, Anton Hodnik iz Srednje Vasi pri Bohinju, Janez Črne iz Zg. Siške, Franc Jeras iz Most, Viktor Kozina z Viča, Josip Prevc iz Stare Oslice, Josip Krištof iz Polja, Franc Zupanc z Dolskega, Gašper Rant z Zalega Loga, Franc Brenk iz Vodice, Franc Žankar iz Loke pri Mengšu, Josip Prašnikar iz Hotiča, Franc Poklukar iz Gorij, Josip Sodja iz Srednje Vasi v Bohinju, Alojzij Tekavec iz Želimelj, Martin Gradišek iz Dolskega, Mihael Jagodic iz Cerkijau, Janez Janežič iz Depale Vasi pri Trzinu, Josip Kunaver iz Drtije, France Cepuder iz Prevoj, Josip Oražem iz Krašne, Josip Bervar iz Motnika, Peter Potočnik iz Selc, Jakob Langerholz iz Stare Loke, Janez Čop z Jesenic, Janez Tomazin iz Naklega, Pavel Hafner iz Stražišča, Ignac Lavrič iz Moravč, Edvard Tešar z Viča, Janez Ravnikar iz Drtije, Matej Sršen iz Kamnika, Peter Stebej s Črnuč, kadet Kavčič iz Vrhniške in kadet Židan iz Ljubljane, Jernej Sedej z Vrhniške. Največ od teh je padlo dne 18. junija pri naskoku na vas Kosmierzin v Galiciji na levem bregu Dnjestra.

Privijanje cen. V zadnjem času se je po časopisu pa tudi drugod opetovano priporočalo prebivalstvu, naj zato, da se izogne preganjanju radi privijanja cen, za svoje izdelke sploh ne zahteva nobene cene, tamveč naj kupca samo vpraša, kako ceno je voljan plačati, in naj kupčije ne sklene, ako mu ponujana cena ni povšeči. Tudi tako postopanje prodajalca, ki blaga ne proda preje, dokler se mu ne ponudi čezmerna cena, ki jo ima v mislih, osnuje učin prestopka privijanja cen, ter je bilo že mnogo ljudi, ki so tako postopali pri prodajanju, občutno kaznovanih ne samo z denarjem temveč, tudi z zaporom. Pa tudi tisti, ki izpodbujajo na povedani način k privijanju cen, so v nevarnosti, da jih bo kazensko sodišče zasledovalo in da bodo posebno takrat strogo kaznovani, če se obračajo s svojimi nasveti do širših krogov v tiskovinah, okrožnicah ali na zborovanjih. Svariti je treba prav resno, naj se taki nasveti ne dajejo ali ubogajo.

O cenah, ki se jih je držati pri trgovanju s klavno živino in s klavnimi prešiči. Da se zabrani privijanje cen in varuje prebivalstvo škodljivih posledic, zaukazuje deželna vlada z veljavnostjo za celo kranjsko deželo, da se pri trgovanju s klavno živino in s klavnimi prešiči ne smejo prekoračiti naslednje cene, in sicer: 1. pri volih za 1 kg žive teže 2 K, 2. pri kravah

in bikih, za 1 kg žive teže 1 K 80 v, 3. pri teletih za 1 kg žive teže 2 K, 4. pri prešičih pršut-nikih za 1 kg žive teže 1 K 80 v, 5. pri pitanih prešičih za 1 kg žive teže 2 K. Prekoračenje teh cen se kaznuje v kolikor ni vporabiti strožja določila §§ 7—9 cesarskega ukaza z dne 1. avgusta 1914. l., drž. zak. št. 194, po ministrskem ukazu z dne 30. septembra 1857. l., drž. št. 198, z denarno kaznijo od 2 do 200 kron ali z zaporom od 6 ur do 14 dni. Ta odredba dobi moč z dnem razglasitve. — V Ljubljani, dne 26. julija 1915. C. kr. deželni predsednik baron Schwarz s. r.

Nabirajte perutninsko pičo za bodočo zimo! Nihče ni v stanu vedeti, kako dolgo bo trajala vojna, a eno je gotovo, da moramo novo žito za ljudi hraniti, naj pride, kar hoče. Izkušnje pretečenega leta naj so nam nauk, da moramo za zimo kolikor mogoče zgodaj poskrbeti. Od glavnih krmil za perutnino, t. j. od žita ne pričakujemo preveč, ker so pridelki letošnje žetve zaplenjeni, njih razdelitev bo urejena kakor zahteva človeška poraba. Priporočeno je torej zbirati nadomestna krmila, ki smo se jih naučili šele v vojnem času popolnoma izkoriščati in ki jih je še sedaj dovolj dobiti po nizkih cenah ali celo zastonj. Taka krmila so predvsem razna zelenjad, ki more posušena in zdrobljena (kot rezanica ali moka) in pozimi poparjena kolikor-toliko nadomestiti otrobe in žitni zdrob. Taka zelena piča je seno, vse vrste detelje, zlasti domača detelja, bela detelja, rmena detelja, lucerna (nemška detelja), esparzeta, seradela i. t. d. Taka posušena zelenjad največ učinkuje s svojo vsebino redilnih soli in dišečih snovi enako kakor pri sveži zelenjavi, katere soli in snovi čistijo kri, jo ugodno sestavljajo in so zato izredno zdrave. Ta sušena krmila imajo v sebi toliko beljakovin in tolačbe kakor žito, izvzemši ovsu in turščice, so pa seveda veliko cenejša. To velja tudi za seneni drob t. j. od tistih odpadkov sena, detelje itd., ki je na skednjih, kjer se ga dobi vse polno na tleh in sicer pomešanega s semenom od trav in plevela, ki nadomešča žitno zrnje. Razentega se dobi, če kje slučajno ni takih krmil, še marsikaterih drugih zelenih krmil zastonj, in sicer razne dobro porabne plevelne rastline, ki povsod rasto na poljih, ob mejah, na grobljah, puščah itd. Te rastline izruj ali poreži, jih posuši kakor seno ter jih shrani za zimo. Najbolje jih je kar zelene s kako slamorezno zrezati, potem na zraku in solncu razgrniti in ob deževnem vremenu pod kako streho na zračnem prostoru hraniti in večkrat obračati. Seveda se lahko te plevelne rastline tudi najprvo posuše in potem šele pred porabo razrežejo ali zdrobijo. V tem pogledu tvorijo izborna zimsko pičo za perutnino vse vrste kopriv, pirnica, regrat, kislica, ščavjok, travniška dresna, vrtna lebeda, kurja črevca, kamnišnica, natresk, žegnani koren, gosja trava, kislja detelja, dišeča rutica, vrbnica, krebujica, poljski kumin, mišji trn, kozja noga, pljučnik, brunelica, grenkuljica, trpotec, marjetica, rman, lapuh, razno-vrstni osati, divji regrat, ramšelj, poljska goršica. Enako kakor te plevelne rastline so tudi dobre krmne primese, ki jih ni podcenjevati, posušeno in zdrobljeno listje, ki se nabira še zeleno od meseca avgusta najdlje do sredi meseca septembra od brez, bukev, češmina, ribeza, jagod, malin, šipka, belega trnja, jerebika. Kdor s paznim očesom okoli hodi, vidi veliko množino dragocene zelene krme, ki se navadno zametuje, ki se pa v vojnem času vsekako mora skrbno nabirati, kajti potem niso več upravičene pritožbe o pomanjkanju piče in o previsokih cenah krmil. Nadaljna krma, ki ima isto vrednost kakor žito, sta želod in divji kostanj, ki sta prav posebno vpoštevati, kjer jih je dobiti. Olušen želod in divji kostanj je več dni namakati v vodi, ki se večkrat premenja, da se jima odvzame grenkoba, potem ju je dobro posušiti in pred porabo zdrobiti. Za eno kokoš popolnoma zadostuje namesto žita na dan 30 gramov tega zdroba. Končno je skrbno paziti na vse odpadke z vrta in iz kuhinje in je vse, kar se ne da takoj pokrmiti malim živalim, posušiti kajti posušeni kuhinjski odpadki od zelenjavi (ravno tako kosti, ostanki mesa, kože, jajčne lupine itd.) so izborna krmilo, ki se posušeno in shranjeno v zračnih prostorih dolgo drži. Kdor torej pridno nabira pičo za perutnino, more le sebi in splošnemu blagru koristiti in mu ne bo treba tožiti o pomanjkanju krme ter ne bo moral iz tega vzroka perutnino zaklati, kar se je, žal, vsled nevednosti lansko leto godilo.

Razglas. V zadnjem času so se pripetili slučaj, da so vojaški ali civilni varnostni organi od civilnih oseb iz gotovega vzroka zahtevali

izkazilo, katerega pa dotične osebe niso imele. Naravno je, da so tako dotične osebe prišle v neprimerno, vojaški ali civilni varnostni organi pa so imeli nepotrebno delo. Kakor že v mirovnem času varnostni organi od vsacega lahko zahtevajo izkazila, je v sedanjem času tem bolj potrebno, da ima vsakdo vedno pri sebi izkaz o svoji istovetnosti. Kdor torej nima v odredbi c. kr. dež. predsedstva z dne 2./6. 1915 (dež. zak. št. 21) navedenega potrdila za potovanje čez deželno mejo in čez sprednjo kordonsko črto in tudi ne na podlagi min. naredbe z dne 10./5. 1867 (drž. zak. št. 80) izdane legitimacijske karte, mora si v lastnem interesu pri županstvu svojega bivališča preskrbeti potrdilo o istovetnosti. Otroci pod 12. letom ne potrebujejo takega potrdila. Izrecno se pa pripomni, da to potrdilo ne velja za potovanje čez deželno mejo in čez sprednjo kordonsko črto. Potrdila o istovetnosti izdajajo županstva na natančno predpisanih obrazcih. — C. kr. okrajno glavarstvo v Kranju, dne 29. julija 1915.

Razglas. Še zmiraj se dobe črnovojniki, ki niso zadostili črnovojni prebiralni dolžnosti. S tem se tedaj še enkrat pozivljajo oni črnovojniki rojstnih letnikov 1865 do 1897, ki od prebiranja niso bili oproščeni, ali se ga iz katerega-koli vzroka do sedaj niso udeležili, pa bi se ga morali udeležiti, da se nemudoma zgledajo pri županstvu svojega bivališča, katero jim bo izgotovilo prebiralne listine. S tem listinami pa se imajo ti črnovojniki v svrhu prebiranja zgledati dne 20. avgusta t. l. ob 9. uri dopoldne pri c. kr. dopolnilnem okrajnem poveljstvu v Ljubljani. Veliko je namreč tudi takih, ki so bili na podlagi zakona o vojnih dajatvah določeni za kako vojaško službo ali delo (mesarji, gonjači, vozniki itd.), pa k tej službi sploh niso bili pritegnjeni, ali pa so med tem časom zopet domov prišli. Vsi taki črnovojniki se imajo prebiranja vdeležiti. Ta razglas zadene tudi vse tiste begunce iz Pri-morske in uradnike, ki bi morali priti k prebiranju, pa niso prišli. Vsakogar, kdor ne bo zadostil svoji prebiralni dolžnosti, zadela bode stroga kazen. — C. kr. okr. glavarstvo v Kranju, dne 31. julija 1915.

Razglas. S tem se daje na znanje, da se je izpraznilo ustanovno mesto invalidne ustanove društva ljubljanskih gospa v letnem znesku 100 K. Pravica do tega ustanovnega mesta za celo življenje imajo taki invalidje iz moštva dopolnilnih okrajev kranjskih, ki niso oskrbljeni v kaki invalidnici, in sicer v prvi vrsti invalidje iz vojske 1866. leta, potem, a le za dobo potrebe (revščine) njih vdove in sirote, nadalje invalidje iz vojske 1859 in z zgoraj omenjeno omejitvijo njih vdove in sirote, slednjič invalidje iz vojske leta 1848 in 1849 ter za dobo potrebe (revščine) njih vdove in sirote. V slučaju pomanjkanja takih prosilcev, oziroma prosilk, imajo pravico do ustanovnega zneska 100 K za eno leto na Kranjsko pristojni revni invalidje. Kolkovane v tem smislu opremljene prošnje je vložiti potom županstva prebivališča do 15. avgusta 1915 na c. kr. okrajno glavarstvo v Kranju. — C. kr. okr. glavarstvo v Kranju, dne 28. julija 1915.

Razglas. C. kr. 5. armadno etapno poveljstvo je odredilo, da morajo podrejeni treni moštvo, konje, vozila in uprežne vole dati občinam, v kolikor se jih lahko pogreša in v kolikor to dopušča služba, za poljedelska dela na razpolago. Ker morajo biti treni vedno pripravljeni za odhod, je seveda to mogoče le v stajališčih trena in v najbližji okolici. Delodajalci so zavezani dati moštvo pri celodnevem delu brezplačno kosilo jutrek in večerjo po (krajevni navadi); razuntega pa še doklado 40 v za cel dan oziroma 20 v za pol dneva. Kruh prinese moštvo s seboj. Oni, ki se poslužujejo vozil, upreg ali uprežnih volov od-dati morajo trenskemu poveljstvu, ki je dalo konje (vole) na razpolago, na dan od vsacega konja (vola) 15 kg sena, katerega porabi trensko poveljstvo kot priboljšek za vse konje trena. O tem naj županstvo poljedelce nemudoma primerno obvesti. — C. kr. okr. glavarstvo v Kranju, dne 27. julija 1915.

Razglas. Vsled razpisa c. kr. poljedelskega ministrstva z dne 3. julija t. l. št. 27633 namerava taisto v tekočem letu nakupiti žrebce, kateri so leta 1913 rojeni in kateri kažejo posebno sposobnost za plemenjenje. Ti 2½ letni žrebci se morejo kupiti edinole s pašnika, ker mora taiste imenovano ministrstvo dati zopet na pašo. Posestniki, ki imajo take žrebce, bi imeli taiste naznaniti pri zapovedništvu c. in kr. državne žrebčarne v Gradcu (k. u. k. Staatshengstendepot-Kommando).

V naznanilu je navesti, na katerem pašniku oziroma na kateri planini se žrebec nahaja in kako dolgo ostane tam. — C. kr. okrajno glavarstvo v Kranju, dne 1. avgusta 1915.

NOVEJŠE VESTI. Varšava in Ivangorod padla.

Dunaj, 4. avgusta. Rusi se stalno umikajo. Med Vislo in Bugom je prišlo do bojev. Po noči so Rusi odšli proti severu. Naši so zasedli del Ivangoroda na levem bregu Visle in so med Vladimirom in Sokalom razkropile polk kozakov. Nemške čete pa pod Woyrschem napredujejo na vzhodnem bregu Visle nasproti izliva Radomke. Južno od Vladimirja goré vasi. Generalu Mackensenu se Rusi še upirajo.

Berlin, 4. avgusta. Nemci so zasedli okolico Kupiški, vzhodno od Ponevježa. Pri Lomži so se Rusi umaknili v trdnjavo. Armada princa Leopolda Bavarskega napada Varšavo. Rusi so bili vrženi iz postojanke Blonje v zunanji utrdbeni črti. Oblastva in banke so že pred nekaj dnevi zapustile Varšavo. Guverner je odšel v Siedlce.

Dunaj, 5. avg. Naše čete so danes zasedle Ivangorod. Armada bavarskega princa Leopolda je vzela zunanjo in notranjo obrambeno črto Varšave, katero so ruske zadnje čete trdovratno branile. Naša konjenica je dosegla črto Ustilug, Vladimir Volinski. Nemci so prodrli proti cesti Lomža—Ostrov—Viškov in so vjele 4840 Rusov in zaplenile 17 strojnih pušk.

Dunaj, 4. avgusta. Včeraj je napadla pri Zdravščini in Polazzu italijanska pehota dvakrat z bajonetom, pa je imela težke izgube. Popoldne je bil med dežjem zopet napad na brdo Griže (Monte Busi). Napad je bil odbit. Na koroški in tirolski meji živahno deluje artiljerija. Tudi tam so bili odbiti vsi napadi.

Dunaj, 5. avgusta. Italijanski napad severno-vzhodno od sedla Kreuzberg je bil odbit. Silni artiljerijski napad Lahov na Dobrdobsko planoto pri Zagraju in Zdravščini je naša artiljerija krvavo zbila.

Berlin, 4. avgusta. V bojih na zapadu nič novega.

Steckenpferd lilijno-mlečno milo

od Bergmann & Co., Tetschen ob Elbi

je čedalje bolj priljubljeno in razširjeno radi priznane vpliva proti pegam in dokazane nedosegljive vrednosti z ozirom na negovanje kože in telesne lepote. Tisoči priznalnih pism. Mnogoštevilna odlikovanja! Pazite pri nakupu izrecno na znamko „Steckenpferd“ in na celi naslov. Cena 1 krono v lekarnah, drogerijah in parfumerijah itd. Istotako priporočila vredno je tudi Bergmannovo lilijno mazilo „Manera“ za ohranitev lepih in nežnih ženskih rok. Cena 80 v za tubo.

Umetni zobje!

Ne da bi se izruvale zobne korenine, se ustavljajo

amerikanski umetni zobje

posamezno ali celo zobovje, kakor se tudi

plombirajo zobje

21

vsak dan od 8. ure dopoldne do 6. ure zvečer v konc. zobotehničnem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana.

Stritarjeva ulica št. 7.

Išče se prodajalka za trafiko. Vstop takoj.

Natančneje se izve pri upravi „Gorenjca“.

Kupujte razno manufakturno in galanterijsko blago vedno le pri

„Prvi gorenjski razpošiljalnici“ Ivan Savnik, Kranj

ki prodaja dobro in trpežno blago po najnižjih cenah.